

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/1953
Toplantı Tarihi/Sayısı : 19.3.2024/44
Karar Numarası : 2024/324
Başvuran : T. Y.
Başvuran Vekili : Av. B. T.
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : İzmir 1 No.lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, kış mevsiminde koğuştta bulunan kaloriferlerin çok düşük derecede ve yalnızca birkaç saat süreyle yakılması ve başvurana elektrikli ısıtıcı verilmemesi iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuru dilekçesinde başvuran vekili tarafından özetle:

a. Soğuk kış şartlarına rağmen kurumda bulunan kaloriferlerin çok düşük derecede ve sabah akşam yalnızca birkaç saat süreyle yakılması nedeniyle ısıtmanın yetersiz kaldığı,

b. T. Y. 'nin kurumda 5 yıl geçirdiği ve her kış kalorifer sistemi çalışsa dahi yeterli ısınmanın sağlanamadığı,

c. Kalorifer sisteminin İzmir Buca Açık Ceza İnfaz Kurumundan temin edilen doğalgaz ile çalıştırılıyor olması ve cezaevinde tasarruf yoluna gidilmesinin bu problemin kaynağı olarak gösterildiği,

ç. Defalarca hukuki yollarla talep edilmiş olmasına rağmen T. Y. 'ye ısıtıcı verilmediği,

d. Avukat görüş bölümlerinde ve memurların bulunduğu çalışma alanlarında ısınmayı sağlayabilmek adına elektrikli ısıtıcıların çalıştırıldığı,

e. Diğer cezaevlerinde tam zamanlı ısınma sistemine ekim ayından itibaren geçildiği ve insani bir gereklilik olduğu için diğer mahkumlara koğuşt içinde fanlı ısıtıcı hakkı tanındığı,

f. Bu durumun kanser geçmişi olan T. Y. 'nin sağlığını tehdit ettiği ve yaşam koşullarını olumsuz etkilediği,

g. Kanser raporu Kuruma ve İnfaz Hakimliğine sunulmuş olmasına rağmen bu durumun dikkate alınmadığı belirtilmekte, kurumda bulunan ısıtma sistemlerinin acilen yeterli ısıda ve sürekli biçimde çalıştırılması talep edilmektedir.

3. Muhatap İzmir 1 No.lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünün iddialara ilişkin cevabi yazısında özetle:

a. Kurumun ısınmasının, aynı kampüs içerisinde yer alan Buca Açık Ceza İnfaz Kurumunun merkezi doğalgaz sistemi ile sağlandığı,

b. Kurum kalorifer sisteminin 24 saat çalıştığı ve Kurumda herhangi bir ısınma problemi olmadığı, bu konuda herhangi bir şikayet almadıkları, sıcak suyun ise haftanın her günü 4 saat olarak hükümlü ve tutukluların kullanımına sunulduğu,

c. Hükümlünün vekili tarafından Kurum Müdürlüğüne sunulmuş olan 31/1/2022 tarihli dilekçe ile dilekçe ekinde sunulan 5/2/2001 tarihli Gülhane Askeri Tıp Fakültesi Eğitim Hastanesince düzenlendiği bildirilen

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

sağlık kurulu raporu gereğince Kurumda hükümsüzlü olarak barındırılmakta olan T. Y.'ye uygun görülecek bir ısıtıcı ya da buharlı bir ısıtıcının verilmesinin talep edildiği, dilekçenin ekinde sunulmuş olan sağlık raporu tarihinin üzerinden 21 yıl gibi bir sürenin geçmiş olduğu, bu rapora göre işlem yapılamayacağı,

ç. Hükümsüzlü T. Y.'nin talep edilen hususta yeni bir rapor alması durumunda talebin değerlendirilebileceğinin kendisine bildirildiği, ilgili bilgilendirme yazısının ekte sunulduğu, hükümsüzlünün rapor çıkarılması ile ilgili herhangi bir talebi bulunmadığından ısıtma cihazı talebinin gerçekleştirilemediği belirtilmiştir.

4. Muhatap Kurumun cevabi yazısı başvuruna görüşünü sunması için gönderilmiş ancak başvuran tarafından söz konusu yazıya bir cevap verilmemiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir: "*Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.*"

6. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Ön incelemenin yapılması*" başlıklı 48'inci maddesine göre; "*(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, (...) yönlerinden incelenir.*"

7. Aynı Yönetmelik'in "*Gerekçeli kabul edilmezlik kararı*" başlıklı 67'nci maddesine göre; "*(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*"

(2) *Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48 inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*" *Mezkûr Kanun'un 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; "özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği" hükme bağlanmıştır.*

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

8. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

9. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda başvuranın, kurumda ısınmanın yeterli düzeyde sağlanmadığı ve kendisine ısıtma cihazı verilmediği iddiası konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

10. Ceza infaz kurumlarında kötü muamele olarak kabul edilecek hususlar farklı şekillerde tezahür

edebilir. Bunların birçoğu ceza infaz kurumu idaresi ve görevlilerinin kasıtlı davranışlarından kaynaklanabileceği gibi yönetsel hatalar veya yetersiz kaynaklar sebebiyle de ortaya çıkabilir. Bu nedenle mahpuslar için bir ceza infaz kurumundaki yaşam tüm yönleriyle değerlendirilmelidir (*Avrupa İşkence ve İnsanlık dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi (CPT) 2. Genel Rapor, Hapsedilme, para. 44*).

11. Başvuruda, başvuranın 5 yıldır bulunduğu İzmir 1 No.lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumunda kış mevsimlerinde kaloriferlerin tam zamanlı çalıştırılmaması nedeniyle yeterli düzeyde ısınmanın sağlanmadığı iddia edilmiştir. Muhatap Kurum tarafından kurumda kalorifer peteklerin 24 saat süreyle çalıştırıldığı ve yeterli düzeyde ısınmanın sağlandığı ve ısınmaya ilişkin herhangi bir şikâyet almadıkları belirtilmiştir.

12. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "*Hükümlünün barındırılması ve yatırılması*" başlıklı 63'üncü maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca "*Oda ve kısımlarda iklim koşulları göz önüne alınarak yeterli yer, ışık, ısınma, havalandırma ve hijyen sağlanır.*"

13. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) göre; bir delil yeterince sağlam, açık, birbirleriyle uyumlu çıkarımların; aksi ispat edilemez maddi karinelere bir arada var olmasıyla elde edilebilir (AİHM, *Subaşı ve Çoban/Türkiye*, B. No: 20129/07, 09.07.2013, para. 33).

14. Ayrıca AİHM, bir kötü muamelenin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3'üncü maddesi kapsamında değerlendirilebilmesi için belli bir şiddet seviyesine ulaşması gerektiğini; bu asgari seviyenin göreceli olduğunu; vakadaki muamelenin niteliği ve bağlamı, icrasının şekli ve yöntemi, süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ve bazı durumlarda mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi koşullara bağlı olduğunu ifade etmiştir (AİHM, *Bouyid/Belçika*, B. No: 23380/09, 28.09.2015, para. 86).

15. İnceleme konusu başvuruda, başvuranın daha önce kanser hastalığı geçirmiş olması nedeniyle sağlığına özel ehemmiyet göstermesi gerektiği, bu doğrultuda kanser geçmişine ilişkin sağlık raporunun Kuruma sunulması talebinde bulunulduğu ancak söz konusu talebin karşılanmadığı belirtilmektedir. Muhatap Kurum tarafından başvuranın sunmuş olduğu sağlık raporunun 5/2/2001 tarihli olması nedeniyle söz konusu rapora istinaden işlem yapamadıkları, yeni bir rapor alınması durumunda talebinin değerlendirilebileceği belirtilmiş, bu hususta başvuran vekiline sunulmuş olan yazılı bilgilendirme yazısı ekinde sunulmuştur. Söz konusu bilgilendirme yazısı incelendiğinde, başvuran vekilinin 10/2/2022 tarihinde bilgilendirildiği ve yazının bir suretini teslim aldığı görülmektedir.

16. Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik'in "*Elektrikli eşyalar*" başlıklı 9'un maddesi uyarınca, "*Koşuş, oda ve eklentilerinde, kurumun elektrik tesisatı, fiziki koşulları ile odanın mevcudu dikkate alınmak suretiyle, kantinden temin edilen; HDMI/SCART/USB ve benzeri veri depolama veya aktarma girişi olmayan, dâhili uydu alıcısı ve bilgisayar sistemi ile tümleşik özelliği bulunmayan televizyon ile buzdolabı, saç kurutma makinesi, idare tarafından uygun görülecek sayıda elektrikli su ısıtıcısı ve iklim koşulları da dikkate alınarak vantilatör bulundurulmasına izin verilebilir. Çocuk ve kadın hükümlülerin bulunduğu odalarda çamaşır makinesi ve kurutma makinesi bulundurulmasına izin verilebilir. Her hükümlü, kurum kantininden satın almak kaydıyla bir adet sadece FM bantlı, USB ve benzeri veri depolama, aktarma özelliği olmayan kulaklıkları küçük el radyosu bulundurabilir. Oda sistemine geçmemiş kurumlarda veya kurum idaresince uygun görülen hallerde elektrik tesisatı, fiziki koşulları ile odanın mevcudu dikkate alınmak suretiyle en fazla iki adet buzdolabı bulundurulmasına izin verilebilir.*"

17. Mezkur Yönetmelik'in 12'nci maddesinde ise "*Hükümlüler, koşuş, oda ve eklentilerinde hekim raporuyla belgelendirilmek koşuluyla, sağlıkları için gerekli protez, ortopedik boyunluk, ortopedik yatak, solunum ve işitme cihazları, baston, tekerlekli sandalye ile kurum ve kişi güvenliği açısından sakıncası*

bulunmayan benzeri medikal eşyaları bulundurabilir.” denilmektedir.

18. Söz konusu mevzuat hükümleri incelendiğinde elektrikli ve/veya fanlı ısıtıcıların ceza infaz kurumlarında bulundurulabilecek eşya ve maddeler arasında yer almadığı görülmektedir. Her ne kadar, kurum ve kişi güvenliği açısından sakıncası bulunmayan medikal eşyaların doktor raporu ile koğuş, oda ve eklentilerinde bulundurulabileceği hüküm altına alınmış olsa da elektrikli ve/veya fanlı ısıtıcıların bu kategoride değerlendirilip değerlendirilemeyeceği açık değildir. Bununla birlikte, muhatap Kurum, güncel bir sağlık raporu sunulması halinde başvuranın talebinin değerlendirilebileceğini bildirmiştir. Sunulan belgeler incelendiğinde, başvuranın yeni bir sağlık raporu düzenlenmesi ile ilgili bir talebi olmadığı anlaşılmaktadır.

19. Başvuran her ne kadar son 5 yıldır kurumun yeterli düzeyde ısınmadığını belirtmiş olsa da iddiasını ispatlamaya elverişli bir delil sunmamıştır. Güncel bir sağlık raporu sunmadığı için elektrikli/fanlı ısıtıcı talebi karşılanmayan ve yeni bir sağlık raporu düzenlenmesi yönünde herhangi bir talepte bulunmayan başvuranın iddialarının açıkça dayanaktan yoksun olduğu değerlendirilmektedir.

20. Ceza infaz kurumundaki tutulma koşulları bir bütün olarak değerlendirilmekle birlikte yukarıda açıklanan nedenlerle başvurudaki iddiaların kabul edilemez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

19/3/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye